

Fylkesmannen i Nordland

Saksbehandler, innvalgstelefon og e-post:
Tor Sande, 75 53 16 20
tos@fmno.no

Vår dato
13.02.2009
Deres dato
15.02.2008

Vår referanse
2008/1397
Deres referanse
200801140

Vår arkivkode
420.0

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
18 FEB 2009	
SAKSNR.:	200801140
AVDELING:	LOV/E/KHR
DOKNR.:	116
ARKIVKODE:	

Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Nordland - Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13 - Den nye sameretten

Det vises til departementets oversendelse av 15.02.08.

Innledning

Fylkesmannen i Nordland har med spenning fulgt arbeidet til Samerettsutvalget II. En har klart å sette sammen et utvalg som samlet sett innehar en betydelig kompetanse og som dessuten representerer interesser som vi tror kan ha vært viktige bidrag i diskusjonene og i utarbeidelsen av de forslag som til slutt ble lagt frem. Fylkesmannen er tilfreds med at det i stor grad har vært enighet i utvalget om de ulike forslag.

Vi vil her uttale oss til den del av utredningen som er relevant for Nordland. Slik vi oppfatter det har utvalget funnet forslag til løsninger som tilfredsstiller kravene i ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, samtidig som løsningene ivaretar andre interesser på en god måte. Forslaget vil derfor kunne danne grunnlag for en sikring av samiske interesser på en måte som har aksept i det øvrige samfunnet. I vår uttalelse vil vi kort redegjøre for Fylkesmannens syn på de tre områdene utvalget har belyst; kartlegging og erkjennelse av rettigheter, ny forvaltningsordning for statsgrunn og saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnlaget i de tradisjonelle samiske områdene i Norge. Vi ser ikke nødvendigheten av å kommentere alle detaljene i forslagene.

Kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser

Samerettsutvalget foreslår en ny lov, kartleggings- og anerkjennelsesloven, som skal ha som formål å legge forholdene til rette for kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i samsvar med statens folkerettslige forpliktelser. Lovens virkeområde er inntatt i § 2 hvor det heter at den gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover. Det er viktig å merke seg presiseringen om at loven også skal gjelde for samiske kyst- og fjordområder.

Til gjennomføringen er det foreslått opprettelse av to organer, Kartleggingskommisjonen og Utmarksdomstolen. Denne ordningen er foreslått av et samlet utvalg, dog med det unntak at to av medlemmene mener at kun samer skal ha adgang til dette særlige apparatet.

I enkelte samiske områder oppfatter den samiske befolkningen at rettighetsspørsmål knyttet til statsgrunn er vurdert kun ut fra tradisjonell norsk rettighetsoppfatning og at den fra tidligere tider kollektive forsiktige samiske bruken ikke har gitt rettigheter. En rettighetsgjennomgang hvor også det samiske bruksperspektiv tillegges vekt er derfor et viktig tiltak.

I spørsmålet om hvem som skal ha rett til å fremme krav om utredning overfor kartleggingskommisjonen, mener Fylkesmannen i likhet med flertallet i utvalget at alle, ikke kun samer, må gis denne muligheten.

Ny forvaltningsordning for statsgrunn i Nordland og Troms

Et flertall i Samerettsutvalget foreslår å overføre eierretten til statsgrunn i Nordland og Troms til et eget rettssubjekt, Hålogalandsallmenningen. Lovutkastet inneholder nærmere bestemmelser for organets rettsstilling, organisering, styresammensetning og eierrådighet.

Fylkesmannen slutter seg til forslaget om etablering av Hålogalandsallmenningen som eierorgan for statsgrunn i Nordland og Troms. Sammensetningen av styret for eierorganet synes å være godt avveid i forhold til situasjonen i Nordland. Vi slutter oss og til forslaget om opprettelse av regionale utmarksstyrer som skal administrere rettigheter knyttet til jakt, fiske, beiterett osv. Men det er viktig at arealene under Hålogalandsallmenningen ikke oppdeles i for mange enheter. Det foreslås inntil seks regionale utmarksstyrer. Det hadde kanskje vært tilstrekkelig med to utmarksstyrer i Nordland, dvs. et i nordfylket og et i sørfylket. Om utmarksstyrene dekker forholdsvis store områder vil administrasjonskostnadene forhåpentligvis bli rimelige i forhold til verdiskapingen. Samtidig vil det bli færre organ å forholde seg til for de som søker om tiltak/rettigheter i et større område.

Saksbehandling og konsultasjoner

Internasjonal urfolksrett vektlegger i økende grad urfolks rett til å delta i beslutningsprosesser som har direkte betydning for dem. Samerettsutvalget har på bakgrunn av den folkerettslige utviklingen foreslått en ny lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning på naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder (saksbehandlings- og konsultasjonsloven). Det er også foreslått endringer i gjeldende lovgivning. Her nevnes blant annet plan- og bygningsloven, naturvernloven og bergverksloven. Når det gjelder plan- og bygningsloven, så er som kjent plandelen i den nye loven vedtatt med ikrafttredelse våren 2009. Her er det allerede inntatt bestemmelser som er ment å sørge for at samiske interesser blir ivaretatt. Det vises her til § 3-1 pkt. c som krever at planer skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Det vises også til § 5-4 om innsigelsesrett for Sametinget samt til § 11-8 pkt. c om fastsettelse av hensynssoner.

Fylkesmannen støtter konkretisering og supplering av bestemmelser gjeldende for tiltak som går ut på at det blir lagt mer vekt på de samiske rettigheter.

De foreslåtte saksbehandlingsreglene er nyttige for at enhver sak skal få en korrekt behandling, noe som totalt sett er tidsbesparende og kostnadsdempende, men ikke minst vil sikre at hensynet til de samiske interesser blir en del av avveiningsgrunnlaget før vedtak treffes. Særlig viktig er bestemmelsen i § 10 om kvalifisert interesseovervekt for at et tiltak skal kunne tillates iverksatt i områder som har vesentlig betydning for nåværende eller fremtidig samisk næring eller kulturutøvelse.

Fylkesmannen støtter i hovedsak de foreslåtte reglene om konsultasjon. Som en har vært inne på foran, er reglene om konsultasjon foreslått for å lovfeste norske myndigheters konsultasjonsplikt etter folkeretten. Plikten til å konsultere inntreder dersom det gis lover, forskrifter eller treffes vedtak som kan få virkning for naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder. Et spørsmål som kan reises er om konsultasjonsretten bør gjelde uavhengig av hvor stor betydning et tiltak vil ha for de samiske interesser, eller om interessene bør være over et visst nivå før konsultasjonsprosedyrene iverksettes. Dette ut fra de små kommuners kapasitet og behovet for en fleksibel kommunal saksbehandling for å kunne håndtere de saker som skal avgjøres.

Med hilsen

Ola Bjerkaas

Tor Sande
kontorsjef